

UCHWAŁA NR XLIII/566/22
RADY MIEJSKIEJ W CHOJNICACH
z dnia 27 września 2022 r.

**w sprawie ogłoszenia roku 2023 w Chojnicach „Rokiem Filomatów Chojnickich”
w roku jubileuszu 400-lecia działalności szkoły.**

Na podstawie art. 18 ust. 1 w związku z art. 7 ust. 1 pkt 18 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2022r. poz. 559, 583, 1005 i 1079), uchwała się, co następuje:

§ 1. W roku jubileuszu 400-lecia działalności szkoły (obecnie Zespołu Szkół w Chojnicach: Liceum Ogólnokształcące im. Filomatów Chojnickich i Technikum im. Stefana Bieszka) ogłasza się rok 2023 „Rokiem Filomatów Chojnickich”, zgodnie z uzasadnieniem stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Chojnice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Miejskiej

Antoni Szlanga

UZASADNIENIE

Pierwsze tajne stowarzyszenie filomackie powstało w Chojnicach niedługo po 1823 r. i wzorowało się na podobnej organizacji działającej we Wrocławiu wśród polskich studentów i nazywanej „Polonią”. Należeli do niego Florian Ceynowa, Franciszek Duliński, Jan Kamrowski, Konstanty Muskała i Julian Wierzbicki. Jednakże polskich gimnazjalistów związanych z ruchem filomackim w Chojnicach było więcej, o czym świadczy fakt ucieczki w 1831 r. grupy gimnazjalistów chojnickich do powstania listopadowego. Znamy nazwiska siedmiu młodych powstańców: Medard Borowski, Leonard Hubert Droszewski, Aleksander Kliński, Feliks Lewiński, Kazimierz Pikulski, Józef Płachecki oraz Ferdynand Speers. Wiadomo również, iż szeregi powstańcze zasilili inni, nieznani z nazwiska gimnazjaliści. Udział licznego grona uczniów w insurekcji dowodzi, że łączyła ich silna więź organizacyjna motywowana pobudkami patriotycznymi.

Między rokiem 1840 a 1860 stowarzyszenie pozostawało w uśpieniu, a odrodzenie koła nastąpiło prawdopodobnie w 1861 r. kiedy to sześciu chojnickich filomatów: Franciszek Bonin, Franciszek Kurowski, Kornel Lipiński, Antoni Muchowski, Franciszek Studziński i Kazimierz Stencel (niedawny uczeń gimnazjum) wstąpiło w szeregi powstańcze. Inicjatorem przystąpienia filomatów do powstania styczniowego był Antoni Muchowski. Udział chojnickich gimnazjalistów w insurekcji został uwieczniony dramatem „Tobie – Ojczyzno” (1937) Stefana Bieszka, zasłużonego pedagoga, pisarza oraz działacza kaszubskiego, syna pierwszego polskiego dyrektora gimnazjum Ferdynanda Bieszka.

W roku 1870 założono kolejną organizację patriotyczną i samokształceniową zrzeszającą polskich uczniów gimnazjum chojnickiego. Współzałożycielami „Mickiewicza” byli m. in. Romuald Frydrychowicz, Zenon Frydrychowicz, Michał Maliński, Zenon Włoszczyński, Antoni Wolszlegier i Władysław Zieliński. Głównymi organizatorami koła byli Zenon Frydrychowicz i Antoni Wolszlegier.

Na początku lat osiemdziesiątych XIX stulecia protektorami chojnickiego stowarzyszenia byli dr n. med. Hipolit Ostoja –Lniski (w młodości zasłużony filomata wejherowski i wałecki) oraz Ludwik Donimirski.

Patronat doktora Lniskiego sprzyjał rozwojowi chojnickiej organizacji filomackiej: w latach 1895-1897 w jej pracach uczestniczyło już ok. 30 gimnazjalistów. W 1901 r. w związku z procesem toruńskim i jego fatalnymi następstwami dla pomorskiego ruchu filomackiego (liczne aresztowania młodych patriotów) tajna organizacja chojnicka zawiesiła swą prężną działalność. Koło filomatów odżyło jednak już w 1902 r. z inicjatywy dra Lniskiego.

W 1913 r. organizacja dzieliła się, aż na cztery oddziały, a te zaś na kółka. Struktura ta świadczyła, iż liczba członków była znaczna. Ostatnie lata poprzedzające wybuch I wojny światowej to okres dynamicznej działalności chojnickiego związku. Znaczącym wyrazem uznania dla tego środowiska było zorganizowanie 2 kwietnia 1914 r. w mieszkaniu mecenasa chojnickich filomatów dra H. Ostoi – Lniskiego I zjazdu delegatów kół pomorskich. Organizacja wykazywała ciągłość pracy aż do długo wyczekiwanej chwili wyzwolenia Pomorza Gdańskiego.

Po przejściu zakładu chojnickiego przez władze polskie i przekazaniu go w zarządzanie dyrektorowi Ferdynandowi Bieszkowi nastąpiło rozwiązanie stowarzyszenia, a w jego miejsce powstała nowa organizacja: „Grono Literackie”. Początkowo grono liczyło 17 członków, ale już w końcu roku szkolnego zrzeszonych było 72 gimnazjalistów. Działalność grona zamarła jednak w roku szkolnym 1924/1925. W październiku 1925 r. reaktywowano stowarzyszenie, którego członkowie podejmowali trud inscenizacji utworów dramatycznych (m. in. w marcu 1926 r. wystawili „Dziady” Mickiewicza), organizowali uroczystości z okazji świąt narodowych oraz wieczornice ku czci wybitnych Polaków, wygłaszali referaty dotyczące różnych aspektów kultury polskiej, szczególnie literatury, filozofii i estetyki epoki romantyzmu.

20 października 1927 r. na zebraniu nadzwyczajnym postanowiono przywrócić nazwę „Kółko Filomatów im. Adama Mickiewicza”, podkreślając w ten sposób duchową łączność z filomatami wileńskimi oraz bogate tradycje chojnickiego filomatyizmu inspirowanego postawą autora „Konrada Wallenroda”. Praca filomatów postępowała systematycznie aż do wybuchu II wojny światowej. Po zakończeniu wojny organizacja została reaktywowana pod dawną nazwą i prowadziła działalność przez trzy lata szkolne. Ostatni związek chojnickich filomatów rozwiązany został w 1948 r.

Zważywszy na bezinteresowną i pełną poświęcenia działalność chojnickich filomatów na niwie kultury i nauki oraz pełne oddanie ojczyźnie przyjęcie uchwały dotyczącej nazwania w Chojnicach roku 2023 „Rokiem Chojnickich Filomatów” wydaje się w pełni zasadne i pożądane.

Przewodniczący
Rady Miejskiej

Antoni Szlanga